

ዳኞች፡- ሐጎስ ወልዱ

ዳኝ መላኩ

ተሻገር ገ/ስላሴ

አልማው ወሌ

ዓለ. መሐመድ

አመልካች፡- ወ/ሮ ብርሃኔ አዲሳ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- ግርማ አብዲሣ - አልቀረቡም

መዝገቡ የተቀጠረው ለመመርመር ሲሆን መርምረን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር ጉዳይ የቀረበው የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜን አስመልክቶ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ቁ 323(2) የተደነገገውን ድንጋጌ አፈፃፀም ከግራ ቀኙ ክርክር አንፃር ተመልክቶ ተገቢውን ትርጉም ለመስጠት በሚል ነው።

የአሁን አመልካች ባቀረበቸው የአፈፃፀም ክስ መነሻ የጋምቤላ ከተማ ዙሪያ ከፍተኛ ፍ/ቤት በፍ/መ/ቁ 01161 መጋቢት 27 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት ዳኝነቱን በትዕዛዝ መልክ ሰጥቷል።

በዚህ ትዕዛዝ ላይ የአሁን አመልካች ቅር ተሰኝተው ሚያዝያ 18 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ ትዕዛዝ የተሰጠበት የመዝገብ ግልባጭ እንዲሰጣቸው ስለመጠየቃቸውና በጥያቄው መሠረት ግንቦት 11 ቀን 2002 ዓ.ም ግልባጩ እንደተሰጣቸው ትዕዛዙን በሰጠው ፍ/ቤት በፍ/መ/ቁ 01161 ግንቦት 11 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ ሸኚ ላይ ከተዘረዘረው መረዳት ችለናል።

እንዲሁም ይህ ግልባጭ ከደረሰቸው በኋላ ሰኔ 02 ቀን 2002 ዓ.ም የተፃፈ ዝርዝር የይግባኝ አቤቱታ አዘጋጅተው ይግባኙን እንዳቀረቡ ይግባኝ ሰሚው የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት በአፈ/ይ/መ/ቁ 00978 ሰኔ 03 ቀን 2002 ዓ.ም በዋለው ችሎት ከሰጠው ዳኝነት ተገንዝበናል።

ከላይ እንደተመለከተው ለይግባኝ ምክንያት የሆነው ዳኝነት መቼ ተሰጠ፤ ይግባኝ ባይ ቅሬታ እንዳላቸው ገልፀው ግልባጭ እንዲሰጣቸው መቼ ጠየቁ፤ በጥያቄው መሠረት የመዝገቡን ግልባጭ ፍ/ቤቱ መቼ ሰጣቸው፤ ግልባጩ ከተሰጣቸው በኋላ የይግባኝ ቅሬታ አዘጋጅተው ለይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት መቼ አቀረቡ፤ የሚለውን አስመልክቶ ለማረጋገጥ ማስረጃ ሆነው የቀረቡት በፍ/ቤቶች የተሰጡት ማረጋገጫዎች ከመሆናቸውም በላይ ተጠሪ ይህንን ለማስተባበል የሚያስችል የተለየ ክርክር አላቀረበም።

ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤትም የአመልካች የይግባኝ መዝገብ እንደቀረበለት ለይግባኝ ምክንያት የሆነው ዳኝነት የተሰጠበትን መጋቢት 27 ቀን 2002 ዓ.ም እና የይግባኝ ቅሬታ የቀረበበትን ሰኔ 02 ቀን 2002 ዓ.ም በፍሬ ነገር ረገድ የቀረቡትን ጊዜዎች መነሻ በማድረግ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 323(2) የተመለከተው የሁለት ወር የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ ካለፈ በኋላ የቀረበ የይግባኝ መዝገብ ስለሆነ ተቀባይነት የለውም በማለት መዝገቡን ዘግቶ አሰናብቷል። የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ስበር ሰሚ ችሎትም ይህ የይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የሰጠው ዳኝነት የይግባኝ አቤቱታን አቀራረብ ጊዜን አስመልክቶ ከተቀመጠው ድንጋጌ ጋር ተገናዝቦ ሲታይ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈፀመበት አይደለም ሲል የበኩሉን ዳኝነት ሰጥቶበታል።

የጉዳዩ አመጣጥ ከላይ ባጭሩ የተመለከተው ሲሆን፤ እኛም ጉዳዩን እንደሚከተለው መርምረናል።

ለጉዳዩ አግባብነት ባለው ድንጋጌ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 323(2) ላይ የይግባኝ አቤቱታ ለይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት መቅረብ የሚገባው ይግባኝ የሚባልበት ጉዳይ በተፈረደ በ60 ቀን ውስጥ ነው በማለት ተደንግጓል። የዚህን ድንጋጌ አነጋገር በቀጥታ ከወሰድን በማናቸውም ሁኔታ ቢሆን የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ ይግባኝ የሚባልበት ፍርድ በተፈረደ በ60 ቀን ጊዜ ውስጥ መሆን ይኖርበታል ወደሚለው መደምደሚያ የሚያደርስን በመሆኑ ተከራካሪው ወገን ግልባጭ በመጠየቅና በማግኘት ረገድ ያሳየው ጉድለት ሳይኖር ፍ/ቤቶች ባላቸው አሠራር ምክንያት የባከነውን ጊዜ ሁሉ በስሌት ውስጥ የሚያስገባ ሆኖ ስለሚገኝ ድንጋጌው ትርጉም የሚያስፈልገው ሆኖ ተገኝቷል።

ድንጋጌው ሥነ ሥርዓታዊ እንደመሆኑ መጠን ሥነ ሥርዓታዊ ድንጋጌዎችን ሥራ ላይ በምናውልበት ጊዜ ትርጉም ካስፈለገ በተለይ የሥነ ሥርዓት ህግ ግብን መሠረት በማድረግ ውጤታማ እና ትርጉም ባለው አኳኋን ተግባራዊ ፋይዳውን በማየት ሌሎች መሠረታዊ ህጎችን ከምንተረጉምበት መደበኛ የአተረጓጎም ዘዴ በተለየ ሁኔታ ልንተረጉም ስለሚገባ ይህ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 323(2) ድንጋጌ በግልፅ የተቀመጠ ስለሆነ ትርጉም ሳያስፈልገው እንዳለ በሥራ ላይ ሊውል ይገባል የሚያስኝ አይደለም።

ስለሆነም ፍርድ እንደተፈረደበት ይግባኝ እንደሚጠይቅ ገልጾ የይግባኝ መጠየቂያ ከቀረበበት ጊዜ ጀምሮ የመዝገብ ግልባጭ እስኪሰጠው ድረስ ያለው ጊዜ ለይግባኝ ማቅረቢያ ተብሎ ከተሰጠው 60 ቀን ስሌት ውስጥ ሊካተት አይገባውም።

ይህ በፍ/ቤት አሠራር ምክንያት የባከነው ጊዜ ከይግባኝ ጥያቄው አቅም ውጭ የሆነና እንደበቂ ምክንያት ስለሚቆጠር የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ እንዳለበት በይግባኝ ማስፈቀጃ አቤቱታ አማካኝነት ይግባኝ እንዲቀርብ ያድርግ የሚለውን መስመር መከተል ይኖርብናል እንዳይባል ከላይ እንደተጠቀሰው አስቀድሞ ውጤቱ ለሚታወቅ ጉዳይ ትርጉም አልባ የሆነ ሥርዓት እንዲፈፀም ለማድረግ ብቻ ከሚሆን በቀር ተግባራዊ ውጤት የሚያስከትል ሆኖ አይገኝም።

ስለሆነም ይህ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ቁ 323(2) የተመለከተው የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ ይሰላ ከተባለ ፍርዱ በተፈረደበት ቀን እና ይግባኝ ጠያቂው የይግባኝ አቤቱታ ሊያቀርብ እንደሚፈልግ ገልጾ የመዝገብ ግልባጭ በጠየቀበት ጊዜ መካከል የባከነውን ጊዜ፣ የመዝገብ ግልባጭ ከደረሰበት ጊዜ ጀምሮ የይግባኝ አቤቱታውን አዘጋጅቶ ለይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት እስካቀረበበት ድረስ የባከነውን ጊዜ በማስላትና በመደመር 60 ቀን ማለፉ እና አለማለፉ እንዲለይ በማድረግ ሊሆን ይገባል።

ከዚህም አንጻር አሁን በእጅ ያለውን ጉዳይ ስንመለከት ፍርድ ከተፈረደበት ከመጋቢት 27 ቀን 2002 ዓ.ም ጀምሮ የይግባኝ መጠየቂያ ለፍ/ቤቱ እስከቀረበበት እስከ ሚያዝያ 18/2002 ድረስ ያለው ጊዜ ሲታሰብ 21 ቀናት ያለፉ እንዲሁም ግልባጩ በአመልካች እጅ ከደረሰበት ከግንቦት 11 ቀን ጀምሮ የይግባኝ ቅሬታ ተዘጋጅቶ ለይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት እስከቀረበበት እስከ ሰኔ 02 ቀን 2002 ዓ.ም ድረስ ያለው ጊዜ 21 ቀናት ብቻ በድምሩ 42 ቀናት ብቻ ያለፉ እንጂ በህጉ የተቀመጠውን የ60 ቀን ጊዜ የተላለፈ ሆኖ ባለማግኘታችን የአመልካች የይግባኝ ጉዳይ የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ ካለፈ በኋላ የቀረበ ስለሆነ ተቀባይነት የለውም በሚል የጋምቤላ ይግባኝ ሰሚው ጠቅላይ ፍ/ቤት እና የጠቅላይ ፍ/ቤቱ ሰበር ሰሚው ችሎት የሰጡት ዳኝነት ድንጋጌውን በመተርጎም ረገድ ትክክለኛውን የትርጉም መስመር የተከተለ ሆኖ ስላላገኘነው የሚከተለውን ውሳኔ ሰጥተናል።

ው ሳ ኔ

1. የጋምቤላ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በአፈ/ሰ/መ/ቁ 00005 ሐምሌ 01 ቀን 2002 ዓ.ም እና ጠቅላይ ፍ/ቤቱ በአፈ/ይ/መ/ቁ 00978 በ03/10/2002 ዓ.ም የሰጡትን ትዕዛዞች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 348(1) መሠረት ሸረረናል።
2. የአመልካች የይግባኝ አቤቱታ የማሰማት መብታቸው የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜውን ያለፈ ሆኖ አልተገኘም።
3. የአመልካችን የይግባኝ ጉዳይ ተቀብሎ እንደ ሥርዓቱ ማየት ይቀጥል ዘንድ ጉዳዩን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 341 መሠረት ወደ ጋምቤላ ከተማ ዙሪያ ከፍተኛ ፍ/ቤት መልሰናል።
4. ይህ የሰበር ክርክር ላስከተለው ወጭና ኪሣራ ግራቆች የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል። መዝገቡን ዘግተናል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ራ/ታ